

Lånebedrageri knyttet til bilkjøp

Bedrageriformen innebærer bilkjøp på kreditt- eller billån, uten noen plan om å betale tilbake beløpet.

Kriminalitetsutvikling

Det ser ut til at bedrageriformen økte betydelig i 2019. En større norsk bank rapporterer at de har anmeldt flere aktører for lignende bedragerier ved kjøp av blant annet Tesla, diverse BMW modeller og BMW i3, og at bedrageriene fremstår som rene bestillingsverk. Banken rapporterer at de har gjort omfattende endringer i sine systemer for å unngå disse bedrageriene, men opplever likevel at antallet slike saker fortsatt øker i omfang.

Samtidig ser politiet at etterlyste biler, som blir funnet i utlandet, i økende grad er beheftet med salgspant. En gjennomgang av treff i EU/Schengen på etterlyste norske kjøretøy, viser at det fra 2018 til juni 2020 er en klar økning i treff på kjøretøy beheftet med salgspant; fra 21 i 2018 til 111 i 2019. I første halvdel av 2020 var det 42 treff på biler med salgspant i anmeldelser. Totalsum av underslåtte lånebeløp i disse sakene er 61,8 millioner kroner.

Så langt i 2020 ser det ut til at det har vært en liten reduksjon i biler som blir funnet igjen i utlandet beheftet med salgspant. Stengte grenser og utvidet grensekontroll som følge av koronapandemien har trolig redusert mulighetene for å transportere biler ut av Norge.

Modus

Noen modus som benyttes ved lånebedrageri knyttet til bilkjøp er:

1. Asylsøkere blir presset/lurt til å ta opp lån på kjøretøy, for så å sitte igjen med kun lån, og ingen bil.
2. Det tas opp billån i ansattes navn.
3. Foretak tar opp flere lån på kjøretøy som umiddelbart sendes utenlands.
4. Lånebedrageriene kan også raskt utvikle seg til å bli et forsikringsbedrageri.
5. I de fleste sakene brukes ID og Bank-ID som er tilpasset enten ved tyveri, eller solgt/gitt bort som en del av en byttehandel, eksempelvis som oppgjør for gjeld, eller at man mottar en andel av utbyttet.
6. I noen saker kjøpes også bilene med penger fra forbrukslån, ikke billån.
7. Enkelte saker viser at personer får lån til bil, og rett før de forsvinner fra landet med bilen, tar de også opp et kredittlån.
8. Det benyttes ansatte på innsiden til å få innvilget lån som ikke skulle vært innvilget.
9. Bilverdien i lånesøknaden oppgis å være betydelig høyere enn reell verdi.

Kriminelle utnytter at det er enkelt å få godkjent lån til kjøp av bil.

Aktører

Opptak av kreditt-/forbrukslån gjøres både av enkeltindivider og som en del av organisert kriminalitet. Det virker som at det er ulike grupperinger med til dels lik etnisk/nasjonal bakgrunn som samarbeider. Det er identifisert grupperinger som kan knyttes til blant annet Baltikum og da spesielt Litauen, Balkan og da spesielt Romania, Ukraina, Midtøsten og det tamilske miljøet hvor mange har en tilknytning til Sri Lanka samt Russiske statsborgere som frakter biler til Russland.

Flere biler hentes tilbake til Norge fra samme sted i utlandet. Dette styrker mistanken om at flere gjerningspersoner samarbeider om å kjøpe og selge biler til hverandre, med hensikt å bedra bankene.

Aktørene som står for selve opptaket av lånet, har i noen tilfeller gitt fra seg identiteten sin til bakmenn i bytte mot en andel av fortjenesten, for eksempel hvis de skal flytte ut av Norge. Andre har gjort det for å betale gjeld.

Det er også flere eksempler på at ofre for ID-tyveri benyttes i forbindelse med opptak av lån. I enkelte tilfeller har den som har tatt opp lånet blitt misbrukt av personer innenfor egen minoritetsgruppe.

De involverte kan ha en eller flere roller. Noen produserer falske lønnslipper, andre driver foretak som fungerer som skalkeskjul for hvitvasking og bedrageri, mens noen frakter bilene ut av Norge.

Sårbarheter

Dette er saker som er vanskelig for finansinstitusjoner å avverge:

- Det nasjonale gjeldsregisteret inneholder kun informasjon om usikret gjeld, dvs. forbruksgjeld. Dette inkluderer forbrukslån, rammekreditter (kredittkort), faktureringskort og lån med sikkerhet hos tredjepart. Andre lån som bolig, bil, studielån, offentlig gjeld og annen sikret gjeld er foreløpig ikke omfattet av Gjeldsinformasjonsforskriften.
- Falske dokumenter benyttes for å tilfredsstille bankenes krav til dokumentasjon av lønn.

Så lenge man har tilgang til nye/ubrukte identiteter kan man fortløpende opprette foretak, gi «ansatte» falske lønnslipper og deretter bruke dette for å søke flere lån hos ulike banker innenfor et kort tidsrom.

Før første forfall på nedbetaling er bilene fraktet ut av landet.

Det er også saker det er vanskelig for politiet å oppklare:

- Bilene forsvinner ut av landet.
- Kjøretøy etterlyses ofte før eierskap er overdratt til finansinstitusjonen. Da står vedkommende som har kjøpt bilen og ikke betalt lånet fremdeles oppført i vognkort og veimyndighetenes registre som reell/juridisk eier. Det kan også gjøre repatriering mer utfordrende.
- Kjøper i utlandet kan være medvirkende til bedrageriet og bidra til å gjøre etterforskning vanskeligere, og legge til rette for at det skal bli vanskelig å oppklare saken. Det er eksempler på saker hvor biler selges til flere nye eiere på kort tid. Det vanskeliggjør muligheten til å kreve bilen repatriert til Norge, særlig hvis bilen har blitt omregistrert i et annet land først, fordi reglene for «god tro erverv» er annerledes i for eksempel Tyskland, hvor mange biler gjenfinnes.

